METRISKE MISFORSTAAELSER

AF

AAGE KABELL

Det er en ofte ytret anke over disputatsordningen i Danmark, at baade officielle og uofficielle oppositioner som regel forsvinder saa hurtigt, de siges, og kun sjældent bringes til trykken. Det er saa meget glædeligere, at de mange vigtige forhold, som professor Arthur Arnholtz fremfører i sit indlæg vedrørende mit arbejde, nu ser lyset for at møde den apologi, som det fremrykkede tidspunkt ikke tillod under selve handlingen.

Paa nogle punkter maa jeg straks erkende, at den fremsatte kritik er berettiget, nemlig naar jeg efter oppositionen s. 88 under mit rids af strofeme burde have nævnt prof. Arnholtz' vigtige gennemgang af parallelle udviklinger i musikken, i hans disputats 1938 s. 308—316 og videre endnu paa de følgende sider. Jeg har læst denne redegørelse, vistnok benyttet et og andet deraf, og ialtfald tænkt videre ud fra den. Fremdeles erkender jeg det sjette af de fjorten særlige punkter i den lange note s. 93 f., hvorefter jeg i min bog s. 37 burde have anført prof. Arnholtz' stilling til de saakaldte konflikter, selvom jeg heraf har lært mindre, maaske fordi den specialafhandling om konflikterne, hvortil disputatsen 1938 paa seks steder (s. 89, 211, 325, 329, 348, 350) henskyder den nærmere behandling, endnu ikke er fremkommet. Jeg ser dog ikke, hvorledes denne forbigaaelse kan opstilles blandt tilfælde, hvor prof. Arnholtz føler sig „misforstaaet eller fejltydet". Lad mig i sammenhæng hermed rette nogle særlig grove tryk- og andre fejl i min bog, tildels paapegede netop af prof. Arnholtz: s. XIX, sidste linje: „Alex.": læs: „Abr."; s. 69, l. 2: „135": læs: „138"; s. 70, sjette nederste eksempel: „gray": læs: „grey"; s. 78, note 143: „III": læs: „IV"; s. 110, l. 11 af teksten: „også" udgaar; s. 114, sidste tekstlinje: „$\underline{55}$": læs: „$\underline{55}$"; s. 116, sidste tekstlinje: „totakter": læs: „tretakter"; s. $\overline{150}$, note $\overline{123}$: „I"; læs: „II"; s. 164, l. 9: „$(7 \times 47)2$": læs: „$(7 \times 48)2$", hvorefter den nærmest følgende fremstilling bliver at revidere, og det anførte eksempel altsaa taber i klarhed, omend det, der skulde vises, vistnok stadig kan ses; s. 189, l. 2 under skemaet: „tredje": læs: „anden"; s. 197, første linje: „an": læs: „von".

Dernæst vil jeg gerne supplere lidt af, hvad der allerede i oppositionens indledende resumé (s. 77), og ogsaa senere, savnes af stillingtagen til den saakaldte rytmekarakter, som prof. Arnholtz nu føler som et grundproblem. Jeg har nok anet, at der var ved at ske en meningsændring hos prof. Arnholtz, men da den ikke syntes klart udtrykt, vilde jeg gerne lade det bero ved den tilslutning til skrifter fra 1938 til 1948, jeg har troet at turde give i min note 51 paa s. 88. Skellet mellem stigende og faldende

har jeg ikke lagt til grund, fordi sporene efter Ernst v. d. Recke skræmmer. Jeg tror, hans system er en storartet overfortolkning af den latinske opstilling, hvor f. eks. iambiske og trokæiske vers afhandles hver for sig og naturligt opfattes som hinandens modsætninger, saadan som v. d. Recke utvivlsomt har skelet til den antikke metrik under sin betragtning over, hvilke fødder der samlede sig til „dipodier", og hvilke der ikke gjorde det. Jeg tror, at denne modsætning baadè i latin og græsk er indbildt, som manipulationerne med førstestavelse viser (epiploke), og som det ogsaa ses af dipodiernes udskiftning, hvor det er den samme teknik, der raader i iamber som i trokæer, blot saadan, at trokæerne begynder en stavelse senere og altsaa først kan udskifte den fjerde stavelse. Overførelsen hos E. v. d. Recke synes tit kunstig, saasom hans kvaternære khoriambiske derivater, og vanskeligheder volder jo ogsaa hans egen strofe „Nu taber det svindende Røde sin Glands", som jeg har citeret i min bog s. 117. I virkeligheden lytter v. d. Recke ikke efter versindrets karakter, men grupperer teksterne rent mekanisk efter linjebegyndelser. I denne udførelse strander karakterlæren paa de mange tekster, der som v. d. Reckes nys nævnte strofe lader stærk og svag indgang veksle, herunder dels de friere forhold før Opitz og efter romantikken, dels nyere antikiserende frembringelser som dem, der kaldes alkæiske, og adskillige former af Klopstock. Man kunde saa forsøge at tage mere hensyn til versindret, end v. d. Recke gør, og f. eks. gruppere Ewalds Ode til Sielen som faldende, skønt de fleste linjeindgange er svage:

Paa Myrens Fodsti føler den krybende
Sin tabte Høihed, føler sig Ørn endnu,
Og higer, som dens ædle Brødre,
Efter din Straale, du Dagens Hersker!

Saaledes viser det sig paa mangfoldige punkter, som antydet hos mig s. 87, at linjernes indgang ikke behøver at indicere nogen særlig indre karakter. Man har tekster, der i begge henseender er stigende:

Man maa reise tilfods for at sprænge med Hast
Alle Lænker, som binde til Hjemmet os fast,
Man som Fuglen i Luften maa tumle sig fri
For at glemme det daglige Livs Vrøvleri.

og andre, der i begge henseender er faldende:

Rosen blusser alt i Danas Have,
lifligt fløjter vist den sorte Stær,
Bier deres brune Nektar lave,
Hingsten græsser stolt paa Fædres Grave,
Drengen plukker af de røde Bær.

Men man har ogsaa stigende indgang kombineret med faldende indre:

Den kommer fra den favre Kyst,
hvor Paradiset laa;
den bringer Lys og Liv og Lyst
til store og til smaa.

Og navnlig faldende indgang kombineret med stigende indre, dels naturligvis naar indgangen er en trokæ, der ved halvering kan tendere mod blotte svage:

Og Orangens søde Skive
i din Purpurmunds Indfatning
fik for Tabet af sin Guldhud
en guddommelig Erstatning.

Og ogsaa ellers, som det forekommer mig særlig tydeligt i heksameteret:

Hvad du har sagt, er tilfulde bekjendt for Argeiernes Drotter.
Dog lad os gaae, snart Natten er endt, ret nu vil det dages,
Langt ere Stjernerne fremme, af Natten er meer end de tvende
Dele forløbne, den tredie Deel vi kun har tilbage.

Jeg tror, at disse forskellige omstændigheder fortrinsvis beror paa de sproglige eller stilistiske muligheder: paa det overleverede sprogstof, der sædvanligvis har faldende trykfordeling, idet laaneordene kun langsomt vinder terræn i poesien, modvirket af en for de nyere sprog almindelig tendens til stigende trykfordeling i udsagnet, som nogle gange nævnt i min bog. Jeg tror, at f. eks. heksameterets gennemgaaende stigende binding beror paa, at denne lange linje virkelig lader de enkelte mestendels faldende gloser underordne sig den stigende sætningsrytme.

I nogle tilfælde bestemmes disse forhold vist efter et medfødt naturel hos forfatterne, saasom Grundtvigs faldende og Aarestrups stigende sprogføring. I andre tilfælde synes digterne mig at spænde over begge karakterer, saa man finder dem blandet efter afvekslingens lov. Jeg vil her fremhæve et digt, som jeg tidligere har beskæftiget mig med, Oehlenschlägers „Frode paa Vifils Øe", hvor man i nogle strofer kan synes at se en energisk stigen i de første linjer opfanget i fjerdelinjens dalende dæmpning:

Der søges Dag, der søges Nat
I Mark, paa Sø, i Skov og Krat,
Man kan dem ikke finde.
De sidder i det Jordehuus,
I Mulden dybest inde.

Herr Konning! Øen er ei stor;
Lad søge, hvis du mig ei troer,
Bag Dysser, Træer og Stubbe.
Men hør dog nu et Alvorsord
Af en bedaget Gubbe!

I andre strofer kan man omvendt synes at se de næsten daktylisk formede slutgloser i første og anden linje kontrasteret med en energisk stigen i fjerde:

Kong Frode staaer i Leiregaard,
Han gav sin Broder Ulivssaar,
Det var stor Ynk og Smerte;
Ung Halvdan ligger krum paa Skiold
Med Staalet i sit Hierte.

Dankonning gaaer fra Leirelund,
Han seiler ud en Morgenstund
Fra Isefiordens Kyster.
Havfruen svømmer ved hans Skib
med sine hvide Bryster.

Disse halvt daktyliske udgange kan være saaledes bevidst udnyttet af Oehlenschläger som efterklang af melodien til en bekendt salme — eller en af dens mange efterligninger — der er metrisk identisk og tekstligt beslægtet:

DA Jhesus an dem Creutze stundt
vnd jhm sein Leychnam war verwundt

mit bitterlichem schmertzen,
Die Sieben Wort die er da sprach
betracht in deinem hertzen.

Det kan ogsaa være, Oehlenschlägers linjeføring bare beror paa ubevidste hensyn til den behagelige afveksling eller den effektfulde kontrast. I de allerfleste tilfælde vil jeg stadig anse det for en overfortolkning at indlægge andet end en forbigaaende inspiration navnlig for at undgaa ensformighed i dette skel mellem stigende og faldende binding. Et saadant hensyn har for digterne sikkert mere beroet paa intuition efter den givne sammenhæng end paa konsekvent princip. Oehlenschlägers digt viser, i hvor høj grad faktorernes orden er ligegyldig, naar de blot med passende mellemrum modvirker hinanden, og at der uden for tekster, der netop maatte tilsigte monotoni (citatet fra Platen i min bog s. 100) ikke behøves fastholdt een binding som rigtigere end en anden. Analysen af disse bindinger sandsynliggør sjældent noget mønster ud over nogle faa vers i følge. Jeg kan derfor stadig ikke se andet, end at kontrasten mellem stigende og faldende binding er en af de spændinger, som god poesi har fælles med god prosa, og som ikke er metrisk grundlæggende. Naar det sidst i oppositionens resumé hedder, at jeg synes „uden trang til at naa en fastere differentieret erkendelse af strofernes bygning", er det paa lignende maade ikke trangen, der mangler, men erfaringen fra blandt andet en del litterære analyser, der viser mig, at man maa træde varsomt i det kapitel, og at man let kan komme længere ud, end argumenterne rækker, og hvor kun mere eller mindre elegante overfortolkninger efter strofernes verbale indhold bliver tilbage (jf. Danske Studier 1949—50, 115 f.).

Det er af opponenten paa adskillige steder bemærket, at min fremstilling skulde lide af svigtende fortrolighed med musikken og musikvidenskaben. Det er sikkert rigtigt. Jeg har ikke gjort synderligt ved det fag, ihvorvel jeg heller ikke har mærket nogen „irritation over musikken og alt dens væsen" (oppositionen s. 87). Derimod har jeg tit mærket, at musikken var „et epidemisk omraade, hvor vers blev smittet med lammelser, de aldrig forvandt" (oppositionen s. 85), og jeg mumler med Goethe om komponisten (Sämtliche Werke XVIII, 1855, 302 f.): „Nach Belieben zerstört dieser das gewissenhafteste Verfahren des Rhythmikers, ja verwandelt sogar Prosa in Gesang, wo dann die wunderbarsten Möglichkeiten hervortreten". Det er en af de faa tanker, jeg har taget til mig fra de fleste i den generation, jeg giver ret i baade godt og ondt, specielt George Saintsbury, at man netop her maa være paa vagt over for den nærmest beslægtede kunstart. Dens indflydelse paa poesien viser sig fra dennes side som tvang, en afvigelse fra det tekstligt begrundede, der som andre afvigelser kan udvikles til særlig norm, som al sin særlige rigdom ufortalt stadig ikke har tekstlig begrundelse. Det er denne vækst gennem uklart affald fra poesien til selvstændig fremmed norm, jeg udtrykker i den af opponenten s. 87 rigtigt opfattede stigning gennem remse, liren, nynnen til ren sang. Oppositionen bemærker s. 86, at jeg arbejder med begrebet „musik- og sangtekst" „ganske diffust" om „*vers med melodi*, ligegyldigt om verset er skrevet til melodien eller melodien til verset" osv.; jeg savner eksempel paa det sidste forhold, og det har ialtfald været min mening kun at drage musikken frem, naar jeg havde for-

modning om, at den som forlæg for teksten kunde have præget denne ud over, hvad teksten ellers vilde begrunde; noget helt andet er, om de paagældende tekster atter senere har været genstand for ny komponeren eller laant en anden melodi. Mit forhold til musikken og musikvidenskaben er trods alt ikke saa summarisk, som antydet i oppositionen s. 88, at jeg skulde nægte mig derfra at hente visse argumenter, fordi jeg i det store og hele indskærper disse argumenters betingede værdi. Heller ikke forsømmer jeg, som antydet i oppositionen s. 86, „at holde linjerne klare mellem poesien og musiken" ved at vægre mig mod at antage den nyere musikalske terminologi, at en takt ikke er „eet slag og det efterfølgende mellemrum til det næste" osv. osv. Jeg mindes overhovedet ikke at have udtalt mig om det musikalske taktbegreb, og oppositionen nævner ikke, hvor jeg skulde have gjort det. Jeg skal dog nu gerne erklære min fortrøstning om, at man nok alligevel paa en eller anden maade kunde holde genrerne i deres rette forhold, selvom man for musikkens vedkommende vilde definere en takt som i oppositionens fodnote s. 86: „efter takteringens nødvendighed, som kun kan gaa fra top til top".

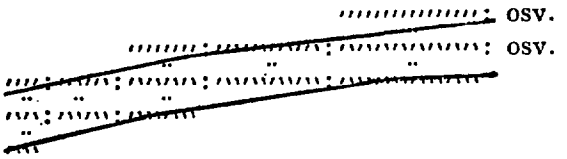
Hvad enkeltheder i den musikvidenskabelige sammenhæng angaar, beklager jeg som en ren forglemmelse at have udeladt dr. Schiørrings betragtninger over det i oppositionen s. 91 omtalte digt af Dorte Engelbregtsdatter. Jeg beklager det dobbelt, fordi jeg gerne vilde have anbragt en tvivl om, at forlægget skulde være melodien til Kingos Sorrig og Glæde. Angivelsen mangler i det eksemplar fra 1685, forfatterinden egenhændigt har dediceret til Chr. V., og som jeg i mangel af en kritisk udgave har excerperet, vistnok den sikreste kilde; bibliografien er iøvrigt meget indviklet. Men lad nu dette være, saa staar dog tilbage, at Dorte Engelbregtsdatters digt ikke egentlig er kejtet, men paa visse punkter ganske fast afvigende fra Kingos, f. eks. i strofens sidste linje, hvor det er ligesaa tydeligt iambisk, som Kingos er daktylisk, og at baade denne og den af mig tidligere paapegede planmæssige forskel paa de to digte kun kan forklares ved to melodier eller ved een melodi saa rytmisk varieret, at melodifællesskabet bliver uden metrisk interesse. Iøvrigt forstaar jeg ikke, men det skyldes maaske min svigtende musiske viden, at man her skulde have „de første melodier, som krævede trisyllabler"; saadanne tror jeg at finde siden renaissancens antikiserende eksperimenter, tidligere som underbygning af Paroimiakos (min bog s. 160) og endnu tidligere i f. eks. middelalderens tredje modus. Endelig vil jeg gerne paapege den ganske særlige maade, hvorpaa oppositionen hjælper til at holde linjerne klare mellem poesien og musikken ved s. 83 at underbygge ældre tiders eventuelle agtelse for poesiens talte form derved, at Peder Jensen Roskilde har været med til at træde dansen og synge Horats firstemmigt, og ved s. 91 at tage lignende optrin i Drachmanns Alkibiades som afgørende bevis for en seksslagsrækkes tekstlige selvtilstrækkelighed. Man behøver ikke det klare udsagn hos Drachmann s. 306, der dog maaske helst burde være medtaget i oppositionen, at denne form fremføres „reciterende til Musik"; det fremgaar af genren. Man maa tage disse vers og deres fallit i vershistorien som tegn paa det modsatte af, hvad der skulde bevises. Deres fortrin er stil, ikke metrik.

Paa adskillige steder maa jeg tro, at opponenten ikke har været fuldt fortrolig med min fremstilling. Han savner s. 77 „nøjere bestemmelse af

vers", et savn, der er lettere at udtale end at afhjælpe, men som jeg efter evne har imødegaaet i min bog s. 108 for neden. Paa lignende vis maa de samme steds efterlyste „motorisk aktive formater og deres iboende kræfter" være begrænset ved det firfoldighedens synspunkt, jeg har villet gennemføre. Jeg tilføjer, at begrebet format mangler i registeret til prof. Arnholtz' egen disputats, hvilket vanskeliggør dets entydige brug i løbende debat. Fremdeles efterlyses samme sted i begyndelsen af oppositionen skelnen mellem mono- og dipodier, idet oppositionen dog s. 88 røber, at jeg i min bog s. 107 drøfter problemet og altsaa ikke uden vejen pro et contra genindsætter „den primitive slagrække, unuanceret af dipodi og gangart" i dens oversete ret. Videre savner oppositionen s. 77 „skelnen mellem bi- og trisyllabisk opbyggede rækker", for dog i det særlige punkt XI mod slutningen af indlægget at røbe den beskedne bedrift paa dette omraade i min bog s. 142, at samme skelnen næsten kun bliver af betydning ved systematiseringen af de saakaldt femfodede vers, men at den til gengæld her giver et uafviseligt fingerpeg. Paa baggrund af, hvad jeg har skitseret om disse saakaldt femfodede vers, forstaar jeg slet ikke, at oppositionen s. 90 kan beskylde mig for „kataleksskræk"; det sker da ogsaa uden videre henvisning. S. 86 hedder det, at den dobbeltrytmik, jeg interesserer mig for, „væsentlig er den „vandrette" (stavelsegruppernes „kommen-efter-hinanden")" i modsætning til en saakaldt „lodret" spænding mellem ramme og versfyldning under konstant stavelsestal, som jeg derfor ikke klart kan angive (s. 87). Dette forbløffer mig, efter at jeg med stor bekostning i afsnittet om de til den „lodrette" spænding hørende variationer og konflikter, de fjorten sider i min bog p. 30—44, endogsaa har anbragt tegn for ramme og versfyldning lodret oven over hinanden, hvormed jeg tror den omtalte „lodrette" spænding udtrykt fuldt saa præcist som i nogen anden mig bekendt fremstilling; jeg savner et ræsonnement for, at det af mig fremlagte skulde være utilstrækkeligt, og jeg ser intet argument for, at jeg skulde have interesseret mig mindre for disse mine fjorten sider end for saa mange andre. Jeg maa da videre anholde, at opponenten s. 83 kritiserer min bog s. 200, hvor jeg bl. a. skriver, at „de rene iamber ... bliver i længden uudholdelige". Det bliver de kun, skriver opponenten, hvis min „„horisontale" anskuelse var den eneste mulige. Men der findes tillige en „vertikal dobbeltrytmik"", som jeg burde have taget med, og hvori hver enkelt stavelse faar „sin plads i metret og spænder imod denne plads" osv.; dvs. opponenten er alligevel enig med mig, at de „rene iamber" bliver uudholdelige. Jeg maa betone, at jeg paa den angrebne side 200, tre linjer efter det uheldigt beskaarne citat, udtrykkelig angiver det, opponenten savner, at der i disse rene iamber maa „ansættes en spænding". Udførligere kan min hentydning til fænomenets tidligere omtale, hos mig s. 30—44, her paa bogens sidste side, hvor tilsvarende fænomener i de forskellige kapitler søges sammenknyttet, ikke blive. Om den af baade opponenten og mig skattede spænding mod metret er væsentlig i barokken og klassikken, som opponenten paastaar s. 83 f., er en anden sag, som det er meget svært at skønne over, og som jeg skal vende tilbage til. — S. 81 i oppositionen hedder det, at jeg modstiller to smagsretninger: „paa den ene side *gotiken* og dens *romantiske* genoplivelse, paa den anden side *barok* og *klassik*". Jeg haaber ikke at have brugt den glatvæk kursiverede betegnelse *gotik*, der

for mig er altfor indviklet til at lade sig fange i den nævnte modsætning. — S. 91 synes opponenten at have haft særlig hast med sin argumentering mod, hvad jeg skriver om de „femfodede" iamber: „Den største del kaldes noget taaget „jambisk parlando" (s. 139), snart i „liniestil med pausekrav mellem versene" (s. 149), snart enjamberet med „ubestemmelig og fortrængelig pause" (smst.)" Saa galt er det nu ikke; der savnes ethvert argument for denne helt selvmodsigende opstilling, at jeg skulde have gjort de lyriske vers hos mig s. 149 i „linjestil med pausekrav mellem versene" til en underafdeling af det iambiske parlando fra s. 139. Jeg udvikler begge steder, at der er to ekstreme femfodsiamber, dem der opløser versgrænsen, og dem, der med rimets hjælp indskærper den. — S. 89 foreholder oppositionen „manglende skelnen mellem 2-stavelses optakt og et forskudt trokæisk taktled" i visse skansioner hos mig s. 70 ff. Det er nu engang saaledes, at man maa udvikle mysterierne successivt og lukke øjnene for, hvad der i enkelte eksempler kan henstaa til senere betragtning, hvis man vil have nogen til at forstaa, hvad man skriver. Derfor hedder det s. 80 i min bog, hvor jeg tager fat paa problemerne vedrørende „indgang og udgang", at jeg hidtil har udskudt bl. a. processerne *foran første top i versene. Dette er vel endnu ikke tilstrækkelig* undskyldning, thi der ankes over et forhold, som forrykker denne top; men den, der naar frem til side 91, vil dèr se det savnede udviklet; man vil videre finde det taget i kraftig anvendelse under analyser af Piet Hein s. 144 og af Kipling s. 148, hvortil det havde været rimeligt at henvise, hvis man ikke kunde have ladet det bero ved min tilstaaelse s. 80, at „adskillige" af de foregaaende „eksempler lod sig kun delvis analysere, fordi de under en eller anden synsvinkel bredte deres ejendommelighed ud over" det, der nu skal gennemgaas. — S. 89 bemærker oppositionen, at jeg gerne taler om „fordoblingens *falske top*", men ikke „om „halveringens" tilsvarende falske dal", hvilket beklages, bl. a. „for konsekvensens skyld". Jeg bemærker for konsekvensens skyld, at halveringen aldeles ikke fremkalder nogen falsk dal, tværtimod en dal *mindre* end før, og at den heller ikke forfalsker de engang forhaandenværende dale, saa længe de opfattes adskilt. Jeg overvejede med „halveringens trange strøg" at betegne de sammenlagte og sædvanligvis derved noget ufremkommelige sænkninger, men jeg opgav det for ikke at skulle svare til flere sproglige nydannelser end nødvendigt. — Det skyldes vel ogsaa bare hastværket, naar det paa oppositionens s. 76 hedder, at jeg ikke mener at erkende „artikulatoriske forskelle mellem midter- og ydergrupperne (med 2 og 3 over for 1 eller 4 stavelser)", saadan som det gentages s. 90: at min bog savner „skelnen mellem normal- og undtagelsesgrupper", modsat hvad der samme sted paastaas rigtigere fremstillet hos prof. Arnholtz selv: „Saavidt jeg ser, er *bi-* og *trisyllablerne* de egentlige, sprogbaarne normer; deres indbyrdes blanding ændrer ikke deres artikulation eller prosodiske potens, og deres funktion som basis og substitut i metret falder sædvanligvis sammen. *Mono-* og *tetrasyllablerne* er derimod undtagelser; som substitut mellem de normale 2- og 3-stavelses grupper vil de henholdsvis tøve eller ile let talefremmed; som basis er monosyllablen ubrugelig, mens tetrasyllablen er paa vej fra 1-slags til 2-slags format og paatvinger iblandede trisyllabler sin 2-delte struktur (gør dem til talefremmede „bakkhier")". I min bog findes praktisk talt alt det, opponenten her vil

frakende mig. At pæonerne ikke er tekstligt holdbare læses hos mig s. 48 for oven, og at eetslagsgrupperne er endnu uholdbarere, læses s. 51. Disse grundsætninger er fundamentet for mine deduktioner af visse antikiserende formers efterliv, min bog s. 76 ff., og for at gøre en lang historie kort citerer jeg de sammenfattende bemærkninger til skemaet hos mig s. 56 for oven:

„De lange linjer skulde afgrænse det område, inden for hvilket tekstligt begrundede normer forløber (totakt og tretakt), idet linjerne gennemskærer de områder, som kun tildels er anvendelige (bakkhisk og pæonisk) og udelukker det sædvanligvis kun som forbigaaende kontrast benyttede stakkato." Det staar der altsammen, bortset fra tanken om tetrasyllablernes todelte struktur, som opponenten ikke ulejliger sig med at udvikle nærmere, skønt jeg netop her hævder en ætsende skepsis i min bog s. 3—5. En hel anden sag end den i de sidste citater fra opponenten og mig omhandlede er det, hvordan de forskellige undtagelsesformer bedst forliges med hinanden og omgivelserne; dette er spørgsmaalet om den berømte kompensering, som jeg skal komme tilbage til.

Aarsagen til den meste utilfredshed med mit arbejde er vistnok den dobbelte metode; at det aktuelle indtryk af versets kvalitet suppleres med et skøn over dets levedygtighed og forplantningsevne, og at det forklarende system ikke maa fjerne sig for meget fra massen af de konsulterede kendsgerninger. Professor Arnholtz gaar saa langt som til at føle sig „belemret" af min metodes massive statistik. Det er i den elegante sammenhæng med spurvene og nattergalene paa oppositionens s. 91, hvor problemet saa lempeligt forskydes til et omraade, hvor typernes udvælgelse næppe beror paa noget æstetisk fortrin. Dette er derimod tilfældet med de drøftede versarter. Jeg vurderer ikke f. eks. den nyere efterligning af distikha blot paa grundlag af de enkelte frembringelser, saasom Goethes Hermann og Dorothea, af opponenten mobiliseret paa s. 90. Jeg konstaterer i fortsættelse heraf, at denne antikiserende mode end ikke efter Goethes mønster har kunnet holde sig. Jeg tillader mig paa trods af oppositionens s. 94 at appellere til vers over gennemsnittet, naar jeg vil erkende, hvad der er karakteristisk for vers over gennemsnittet, og trods samme sted og oppositionens s. 82 griber jeg ud til Christian Frederik og den lille Sturmliederbuch, naar jeg har brug for primitivere objekter. Jeg maa i modsætning til oppositionens s. 92 mene, at min lille graveske egner sig fortrinligt til at fægte med.

Mistilliden til metodens historiske del lader opponenten s. 83 jævnt hen paastaa, at „hele" mit arbejde er blevet til for middelalderens skyld. Det er ikke rigtigt, og i strid med mine første sætninger s. 1. Men naar man fra nutiden bevæger sig baglæns, støder man paa etpar hundredaar, hvor versdogmatikken gror højere, end den moderne følelse tillader, og først i middelalderen finder man igen, ved siden af strengere skoler, for-

mer som dem, man gik ud fra i nutiden, der synes at leve i det talte ord uden lærebogens medium. Opponenten skriver s. 83, at jeg „kun negativt" karakteriserer det lærde tidsrums metrik. Det er ikke rigtigt. Jeg fremholder i indledningen s. XIV samt i hovedteksten s. 176 for neden og s. 178 for neden, at der i denne periode lever en særlig korrekthedsillusion, og paa s. 1 nævner jeg enkelte punkter, hvor samme æstetiske grundpositur virker videre i nyere tid. Det har ikke været muligt at belaste fremstillingen af den moderne og enkelte punkter af den middelalderlige metrik med de korrekte generationers særlige problemstilling. Jeg staar trods oppositionen s. 84 ved, hvad jeg har skrevet i min bog s. 30, at der er digtere under Opitz' ægide, som kun ganske undtagelsesvis, hvis overhovedet, har villet andet end „en håndgribelig enkeltrytmisk metrik"; jeg tænker her paa f. eks. Opitz selv og Holberg og paa periodens utallige historiske og topografiske aleksandrinerværker; jeg anser opponentens dobbeltrytmiske betragtning af perioden sammesteds som en stærk overfortolkning efter enkelte digtere og digte inden for lyrikken, der i dette tidsrum maatte pege fremad, og navnlig efter nye digteres trang til at variere den af foregaaende generation naaede korrekthed, og jeg erindrer om, at opponenten i Det mdl. Foredrag trods adskillige prøver fra Arrebo til Ewald og Wessel netop udelader det i halvandet hundrede aar mest yndede versemaal. Jeg fragaar ikke, paa grund af oppositionen s. 84, hvad jeg har skrevet i min bog s. 176 og 178, at det korrekte tidsrum var „mindre lyttende", og at dets korrekthed fortrinsvis begrundedes i skriften. Jeg vil ikke dermed bestride, hvad opponenten uigendriveligt fastslaar s. 82 f. efter J. M. Gettorps passionsværk fra 1623, at det ogsaa dengang skete, at vers blev læst højt. Tro mig: Gettorps eget værk er oftest blevet læst i det stille. Der foreligger her en skriftbinding af verserkendelsen, som mindre stilige kredse før renaissancen og efter Rousseau ikke kan fastholde, højst da endnu nogle generationer i Frankrig. Naar opponenten s. 78 spørger, om verslærens genstand er skrift eller tale, og konkluderer, at man for ældre perioder mestendels maa lade det bero ved skriften, medens vers i nutiden „væsentlig er en funktion — en stilisering — af vor tale", saa vil jeg hævde, hvad jeg antyder i min bog s. XIV, at problemet set fra de samtidiges synspunkt baade i fortid og nutid først og fremmest er et spørgsmaal om kultur, nærmere betegnet boglig civilisation, og at den lydlige verserkendelse kun raader i epoker eller samfundslag, hvor respekten for det skrevne ord ikke er trængt igennem (kredse i middelalderen) eller atter forsøgt tilbagetrængt, som i nutiden.

En aarsag til videre utilfredshed er den rolle, opponenten mener, at Hugo Riemann har spillet ved grupperingen af det indsamlede materiale i et aktuelt system. S. 89 i oppositionen hedder det ganske vist først, at det er Franz Saran, der har inspireret mine opstillinger s. 56, 109 og 189. Jeg erindrer fra min udstrakte læsning af Saran ikke, hvad der her kan sigtes til. To linjer efter er det da ogsaa Riemann, der maa holde for: „Systemets grundvold er det Riemann'ske postulat om „den dybe, psykiske tilfredsstillelse i *firfoldigheden* som rytmisk pricip"", overtaget af mig i min indledning s. XI f. og i hovedteksten s. 108, hvortil oppositionen henviser; specielt hævdes det af oppositionen s. 90, at Riemann har „staaet fadder til" tabellen hos mig s. 109 med dertil hørende systematik. En nærmere betragtning af de to steder i min bog, der efter prof. Arn-

holtz' mening skal vidne om den afgørende indflydelse fra det Riemannske postulat, viser følgende, som her tildels kursiveres: s. XI f.: „Kravet om de fire toppe er af Hugo Riemann på *om ikke teoretisk så dog* praktisk tilfredsstillende måde lagt til grund for store dele af den musikalske rytmik, *og metrikken bekræfter princippet i vidt adskilte epoker og litteraturer, der netop ved mangel på sammenhæng rober den dybe, psykiske tilfredsstillelse i firfoldigheden som rytmisk princip.*" Og s. 108: „... det firfoldighedsprincip, som så mange forskellige tiders og landes musik bekender sig til, *og som også versformer fra vidt adskilte omraader og perioder synes at bekræfte.*" Det vil altsaa sige, at det postulat, som prof. Arnholtz citerer fra min indledning s. XI f. og lader mig have taget fra Riemann, paa det nævnte sted hos mig udtrykkelig nævnes som affødt af helt andre betragtninger, nemlig den komparative metrik, og at jeg det andet paaberaabte sted, s. 108, ligeledes støtter tankegangen med den komparative metrik. Det er gaaet svært uheldigt til, naar prof. Arnholtz har overset dette paa begge de paaberaabte steder, og endnu uheldigere er det, at han har overhørt det lille host, jeg har tilladt mig over for Riemann paa det første af stederne. Endelig er jeg i det lykkelige tilfælde at kunne bevise min baade Riemannske og Saranske uskyld for saa vidt angaar skemaet hos mig s. 109 m. v., saasom dette skema er stjaalet fra Salmonsens Leksikon, anden udgave XVIII, s. 1099—1101. Hvad Riemann angaar, har jeg bare taget, hvad jeg mente at kunne bruge, da det hele var færdigt (underkendelsen af enkeltfoden som vers har jeg laant fra oldtidens og renaissancens poetik), og glædet mig over at have noget fælles med en saa betydelig forsker. Indtil jeg altsaa nu af oppositionen mener at mærke, at det blotte meningsfællesskab med Hugo Riemann er en fældende selvanklage.

Aarsagen til endnu videre utilfredshed er foruden mine historiske og systematiske principper adskillige enkeltheder, blandt andet udpeget i de fjorten særlige punkter i den lange fodnote mod slutningen af oppositionen, hvor prof. Arnholtz føler sig misforstaaet eller fejltydet, og som jeg stædigt har fastholdt. Jeg har allerede nævnt, at punkt VI, angaaende min bog s. 37, hverken er en misforstaaelse eller en fejltydning, men en forbigaaelse. Punkt IX, angaaende min bog s. 115, er hverken en misforstaaelse eller en fejltydning eller en forbigaaelse fra min side, men en studsen hos prof. Arnholtz over, at jeg har udpeget en sapfisk form i Vilhelm Andersens værk om Horats, I, 24 m. fl. steder, som nærmere beslægtet med den humanistiske substitutions form i det sekstende og syttende aarhundredes Tyskland og Danmark (min bog s. 115, note 43—45), der er totalt misopfattet i prof. Arnholtz' bog om emnet s. 30 f., end med en akcentuerende efterdannelse, det af Vilh. Andersen i samme værk III, 261 omtalte „moderne fald", den hos prof. Arnholtz saakaldte b-form (ikke, som opponenten foreslaar, den saakaldte a-form.). Jeg kan trods min trykfejl s. 114 for neden ikke gøre ved, at prof. Arnholtz misforstaar disse ting; den rigtige formel staar hos mig s. 153, og trykfejlen er iøvrigt saa aabenbar, at den ikke kan forstyrre. Punkt IX maa udgaa af regnskabet. I sammenhæng hermed bemærker jeg, at den i punkt XIII paaankede hastige forbigaaelse hos mig s. 153 af opponentens bog om den sapfiske strofe (altsaa hverken en misforstaaelse eller en fejltydning, men som i punkt VI en forbigaaelse) er ment som en elskværdighed. —

Prof. Arnholtz protesterer i punkt XIV vedrørende min bog s. 159 mod, at placeringen af visse tekster i Det mundtlige Foredrag II tages til indtægt for, at disse tekster skal opfattes som fireslagsrækker, mens de efter prof. Arnholtz' mening i virkeligheden er dels 4-, dels 5-, dels 6-slagsrækker. Prof. Arnholtz gør mig mundligt opmærksom paa, at de paagældende prøver i indholdsfortegnelsen virkelig er beskrevet som „4-, 5- og 6-slags rækker". Jeg har overset dette, og holdt mig til bogens indre, som vistnok gør min misforstaaelse nærliggende. Vigtigst er, at det i den paagældende sammenhæng hos mig s. 159 vilde have passet allerbedst, hvis jeg havde registreret disse formers flakkende format ogsaa ifølge prof. Arnholtz, hvis jeg bare ikke frygtede for herved at synde des haardere mod opponentens som det synes meget smidige rubricering. Det er den fortrinsvise anbringelse af saadanne og andre eksempler som fireslagsrækker, der har faaet mig til i min bog s. 108 at skrive, at prof. „Arnholtz søger gerne at sætte formerne i forhold til de fire toppe", hvilket paaankes saaledes i det særlige punkt VII: „s. 108 tages min metriske opfattelse, der just erkender samtlige rækker fra 3 til 8 slag som virksomme, paa ubegribelig maade til indtægt for „firfoldighedsprincipet"." Det er ikke mere ubegribeligt, end at enhver, som aabner indholdsfortegnelsen til Mdl. Foredrag II, vil se, at der begyndes med: „I. CENTRALE TALEVERS A. 4-slagsrækken", hvorunder altsaa, som vi lige har hørt, ogsaa 5- og 6-slagsrækker er placeret, hvorpaa det, der trods alt ikke lader sig indrullere som fireslagsrækker, følger i afsnit af aftagende klarhed efter denne faste begyndelse; og anken i punkt VII bliver saa meget grundløsere, som jeg fortsætter derhen, at hos baade Heusler og prof. Arnholtz „henstaar det dog lidt uklart, i hvor høj grad versbygningen lader sig opretholde ved andre midler; „*auch* Verse von ungerader Taktsumme muss man anerkennen", skriver Heusler." Punkt VII er kun kommet istand ved overspringelsen af denne min udtrykkelige begrænsning af baade Heuslers og prof. Arnholtz' erkendelse af fireslagsrækkens fortrin, og ved den samtidige forglemmelse af oplæsningsbogens disposition. — Under punkt XIV kritiserer prof. Arnholtz ogsaa note 93 i min bog s. 180, uden at angive, hvad han har derimod at indvende; jeg aner hvorfor. — I punkt X, angaaende min bog s. 116, anholdes, at jeg af prof. Arnholtz' betragtninger over fænomenet stev kun nævner den musikalske sammenhæng i hans disputats s. 299. „Det er ingen hemmelighed, at jeg har sagt mere", hævder opponenten. Jeg kan kun bekende, at det er en hemmelighed for mig. Disputatsens register kender foruden det af mig citerede sted, der angives som hovedbehandlingen, kun et andet sted i den musikalske del, s. 299, hvor sluttelig det „nærmere om samtlige stevbeslægtede fænomener" udskydes til en planlagt, men endnu ikke fremkommen, „specialafhandling om struktur", der bebudes i opponentens tyske afhandling 1935 s. 223 og paa 14 steder i disputatsen 1938 (s. 48, 54, 131, 176, 178, 256, 267, 278, 283, 295, 299, 310, 321, 361). Hvor vanskeligt opponenten har ved at motivere blot en forbigaaelse paa dette punkt, der skulde omfatte en misforstaaelse eller en fejltydning, viser paaberaabelsen af Mdl. Foredrag II, s. 3, 19 f., og 43 f.; man skal have oplæsningsbogen i haanden for at se, hvor smaat pindene her hugges. Det er et ganske uantageligt forlangende, at nogen paa grund af disse steder skulde fremtolke det i oppositionen indeholdte.

Jeg maa bede læseren beholde bogen i haanden og hente endnu etpar af de implicerede værker. Han vil ellers ikke tro, hvad jeg kommer til at skrive om den tætte række af referatuheld, der forfølger prof. Arnholtz under hans kritik af mit lille arbejde, baade i de resterende særlige punkter og andetsteds. Nu først punkterne. I punkt III hedder det, at jeg i min bog sætter lighedstegn mellem opponentens begreb „talefremmed" og det af mig selv benyttede „sprogstridig". Det er et *meget* elastisk lighedstegn, for der staar hos mig i fortsættelse af prof. Arnholtz' karakteristik af Skt. Hans Aften-Spil, En Sjæl efter Døden, De Nygifte, Til Een m. v. (jeg kursiverer nu): „Disse tekster — man kunde tage væsentlige dele af Wildenwey, Fröding, Swinburne og Longfellow med — synes, ialtfald i den summariske fremstilling 1939, udskilt fra den „egentlige poesi" og placeret som *mere eller mindre* sprogstridige: „talefremmede"; „pseudo-deklamerende"; „excesser"." Det er altsaa nogenlunde somom man vilde reducere ligningen a+b+c = x+y+z til a = x. Opponenten bemærker videre i samme punkt, at ordet „talefremmed" ikke skal „betegne noget nedsættende, kun en klassifikation". Det er rart at vide, men svært at forstaa, al den stund opponentens versprincip er talen, saa at det talefremmede nærmest skulde synes at maatte klassificere sig som over- eller understiliserede ikke-vers, der, forsaavidt vers er tilsigtet, nærmest maatte klassificere sig videre som daarlige vers. Som det fremgaar af min bog s. 37, note 146 og s. 43 for neden lægger jeg forøvrigt ikke noget særligt nedsættende i begrebet „sprogstridig", saa jeg nægter af flere forskellige grunde at have begaaet den fejltydning i nedsættende forstand, som skulde angives med punkt III. — I punkt XI beklages, at jeg i min bog s. 142 skulde have dulgt det i Mdl. Foredrag II indeholdte materiale af udvidede „femfodsvers": jeg angiver her ingen bestemte numre, hedder det. Jeg blues imidlertid ikke ved under betegnelsen „nogle" at hentyde til de 3 à 4 digte, det drejer sig om, hvilket beskedne tal prof. Arnholtz stadig ikke faar med. Mon det ikke er saadan, at Kai Friis-Møllers digt om Gallionsfiguren er det eneste danske poem, som med held benytter et saadant versemaal, der dog er saa enkelt, at vægten stadig maa lægges paa dets trods denne enlige svale usandsynlige sjældenhed?

Paa de resterende punkter er de Arnholtzske referatuheld endnu mere paafaldende. Punkt XII hævder, at i min bog s. 151 tages prof. Arnholtz „til indtægt for 4-slags rækken i „Grøn er vaarens hæk"." Læg nu mærke til, hvad jeg skriver: at Gades melodi kan bryde sammen i retning af denne række „i mindre skolet gengivelse, *tildels antydet* hos" prof. Arnholtz; og bemærk saa, hvad der staar hos opponenten det af mig dertil anførte sted, disputatsen 1938, 299: „Over for den ulige og derfor labilere struktur vil baade i poesien og musiken ofte en lige og fastere gøre sig gældende, her naturligvis 4-slags rækken". Jeg har i benyttelsen af dette sted været saa forsigtig, som mennesker kan være, men opponenten har altsaa overset den her kursiverede begrænsning.

Ifølge punkt VIII paastaar jeg i min bog s. 114 „uden mindste bevis", at Holsteins „Angelus" er „stærkt afhængig af musikken"; jeg finder beviset i digtets titel, men det faar nu være; den af opponenten hævdede misforstaaelse eller fejltydning kan ikke bero herpaa, ejheller paa resten af punktets anke over en forbigaaelse. Men denne anke har alligevel in-

teresse. Det hedder, at opponentens „andre 3-slags eksempler" i Mdl. Foredrag II, nr. 21, 23 og 25, „simpelthen forbigaas" af mig. Læseren maa tro mig, at jeg s. 114 om det vers, jeg kalder 5, den mandlige „trefodede trokæ", skriver, at typen er sjælden, og dernæst (kursiv her): „... „*isoleret* har jeg aldrig fundet verset", skriver v. d. Recke. Det bruges vel kun *således* i metriske lærebøger..." osv., hvorpaa jeg nævner eksemplerne fra disse og de musikprægede kilder. Det er dette lille *således*, som utvetydigt henpeger paa v. d. Reckes „*isoleret*", der har faaet mig til i den paagældende sammenhæng at forbigaa oplæsningsbogens nr. 21 og 24, hvor verset netop ikke bruges isoleret, samt selvfølgelig nr. 23, hvor det overhovedet ikke forekommer, og som jeg har omtalt paa sit sted i min bog, forudgaaende side 113, note 35. Nr. 21 er heller ikke mere forbigaaet, end at strofen, hentet fra E. v. d. Recke, figurerer ved sideskiftet 113/114.

Jeg skal et øjeblik forlade de 14 punkter — jeg mangler endnu at karakterisere nr. I, II, IV og V — for at eftergaa referaterne lidt videre omkring. Som den første officielle opponent klargjorde, har jeg ogsaa selv her forsyndet mig, idet jeg i min bog s. 140 har staaet mig selv i lyset, naar jeg ikke har faaet sammenhæng i E. v. d. Reckes forskellige opfattelser af den saakaldte femfodsiambe. E. v. d. Recke skelner ligesom jeg mellem den fortrinsvis lyriske femfodsiambe, som han i sin disputats I, 25 og andre steder gerne eksemplificerer fra Norges Dæmring, og saa den dramatiske femfodsiambe, hvorom der tales i hans disputats II, 28, og som ikke behøver at samle sig dipodisk. Det glider altsammen meget bedre ind i min opstilling paa den maade (jf. min bog s. 139 og 149). I oppositionen s. 93 citerer prof. Arnholtz nu sidstnævnte sted hos v. d. Recke saaledes: „Der staar ordret, at 5-fods jamberne „ingen *fast* dipodisk inddeling have", at denne kun „yderst sjeldent findes fuldkommen regulær", men at de tre hovedtyper „kunne varieres i det uendelige". Og det er *denne* udtalelse, som er baade Recke og 5-fods jamben værdig." Dette staar naturligvis hos v. d. Recke, og naar man læser sammenhængen lidt grundigere end jeg selv i første omgang og nu prof. Arnholtz har gjort, ser man, at meningen er den modsatte; jeg kursiverer: „... naar jeg har classificeret visse Vers, særlig femfodede, som monopodiske, *saa skal dermed kun være sagt*, at de ingen fast dipodisk Inddeling have. *Den dipodiske Tendents er stærkere hos Iamben end hos nogen anden Fod, og i de femfodede Iamber have Fødderne som overalt en Tilbøielighed til at ordne sig i Dipodier efter en Hoved- og Biaccent.*" Ernst v. d. Recke vil det paagældende sted skaffe sig ret til at rokere med dipodierne, saadan som hans opfattelse af de khoriambiske variationer nødvendiggør det; læser man lidt længere frem, ser man, at han med al sans for variation stadig er mest begejstret for den regulære dipodiske inddeling, og at f. eks. en dipodi af anden + tredje iambe „er den mindst naturlige for Versemaalet" (II, 35). Det paagældende sted i oppositionen er kun kommet istand ved at opponenten paa grundlag af uheldigt beskaarne citater med klanganalytisk sikkerhed proklamerer en misforstaaelse af Ernst v. d. Recke, der er endnu grovere end min egen.

Det er vanskeligt at gaa videre med gendrivelsen af de steder i oppositionen, hvor citater skal optrykkes fra baade opponenten, E. v. d. Recke og mig. Jeg forbigaar da, hvordan oppositionen s. 84 meget effektfuldt

kritiserer mig gennem kritikken mod et sted hos v. d. Recke, som jeg slet ikke støtter mig til og i min bog s. 107 tildels modsiger. Jeg nøjes med endnu to af oppositionens uheldigste passager. Opponenten nævner i noten s. 79, at jeg (kursiv her:) „*raat*" overtager E. v. d. Reckes tempomaalinger. Jeg skriver, efter paa foregaaende side at have omtalt en lang række lignende forsøg, i den paagældende sammenhæng, min bog s. 60 for oven, først, at v. d. Reckes tal „ikke skal tages absolut, men relativt"; dernæst sammenholder jeg dem med enkelte andre hos Risberg og konstaterer, at de dog heller ikke er helt usandsynlige, og jeg fortsætter (kursiv her:) „tabellen har *selvfølgelig ingen bevisende, men kun* illustrerende betydning. *Hvis* man vil godtage, at tempoforholdene ligger *omtrent*, som E. v. d. Recke har angivet, ses...", hvorpaa jeg s. 61 for neden supplerer med betragtninger hos opponenten, Verrier, Risberg, Minor, der atter tildels grunder sig paa Wundt, Scripture, Vierordt. Opponenten giver referater, som forekommer endnu besynderligere. Han skriver s. 92, at jeg i min bog s. 129 lader v. d. „Recke „karakterisere midterpausen (i alexandrinerne) som „ubestemmelig"; kun skjult i noten hertil (32) vedgaar dr. Kabell, at Recke kort forinden har krævet „fuld taktpause", og vi faar ikke at vide, at han egentlig ogsaa gør det paa det sted, som nu citeres („hele den fjerde fod repræsenteres ved en pause" staar der i „Principerne" II, s. 137)." Saaledes foranlediget skal jeg citere lidt udførligere stedet i v. d. Reckes Principer, II, 137. Det hedder (kursiv her:) „Alexandrineren er altsaa *i sin Grundform* et syvfodet iambisk Tetrameter, hvori hele den fjerde Fod repræsenteres ved en Pause. ... Paa Dansk findes denne Form gjennemført i mange Digte fra Arøbo og Bording til Evald ... *men ved selve Gjennemførelsen fjerner den sig ... fra sit oprindelige Forbillede ... og synker ned til et tripodisk Metrum med en Midterpause af ubestemmelig Længde.*" Som man ser: den fjerde fod repræsenteres af pause i Ernst v. d. Reckes opfattelse af den *franske* alexandriner, udtrykkelig modstillet den ubestemmelige pause i den *danske* alexandriner, som talen drejer sig om i min bog s. 129. Det er fremdeles ganske naturligt, at jeg gemmer stedet hos v. d. Recke II, 131 i en fodnote, fordi den fulde taktpause, han her kræver, findes i nogle ret usædvanlige danske alexandrinere, opretholdt ved naboskab med nibelungenvers.

For at faa en ende paa det, maa jeg begrænse mine studier over referaternes mærkværdigheder til endnu fire punkter. I oppositionen s. 86 hedder det, at mit „meget primitive tegnsprog" „udelukker enhver nuancering i dipodier etc." Jeg forbigaar, hvorvidt de af opponenten meddelte *to* tegn hos mig i og for sig er primitivere end de tilsvarende to, opponenten selv anvender efter Saran, og om forskellen ikke bare er den, at mine er enklere og at finde paa enhver skrivemaskine. Men jeg forbløffes over, at opponenten trods sin henvisning til min bog s. XXII ikke finder det rimeligt at oplyse, *at jeg der supplerer de to tegn med et tredje*, der „betegner en stavelse, der ikke klart fremtræder som trykstærk eller tryksvag", *hvilket tredje tegn jeg anvender adskillige steder i min bog, f. eks. s. 106 for oven, hvor jeg netop herved illustrerer den efter opponentens sigende udelukkede nuancering i dipodier.* — I oppositionen s. 87 hedder det, at jeg i min bog s. 5 „vil forkaste enhver antydning af taktledsstruktur". Jeg beder bemærket, at mit udtryk har den korrekte vaghed; jeg anser pro-

blemet for uvæsentligt, fordi „noget fast forhold gennemføres sjældent i tekster af nogenlunde omfang", dvs. *jeg har netop holdt antydningen aaben.* — Oppositionen giver s. 87 f. indtryk af en modsigelse mellem min bogs s. 97, hvor jeg taler om en vis uden for børneversene næppe efterlignelsesværdig poetisk formsans, og saa min bogs s. 99, hvor jeg roser dens „ikke mindre haardhændede form" hos Tom Kristensen m. fl. Jeg beder bemærket, at jeg sidstnævnte sted fremhæver formens *exceptionelle* berettigelse i *spøg, mekanisk hamren* eller *aabenbar disharmoni.* — S. 88 lader oppositionen mig „afvise" færingernes dans til syvslagsrækken med et „uheldigt" citat fra Laub. Allerede cand. mag. E. Dal betroede mig, at dette citat havde begrænset interesse. Jeg har derfor *ikke* identificeret mig med citatet, men ladet det staa ved sit værd med den objektivisering, som desværre mangler i oppositionen (kursiv her): „*nogle anser det* med Th. Laub" osv.

Jeg gaar nu over til oppositionens centraleste tankegang, kritikken over min betragtning af kompensationsteorien m. v., herunder de i den lange fodnote mod oppositionens slutning anbragte særlige punkter I, II, IV og V. Jeg begyndte udformningen af min bog i april 1949 og citerede efterhaanden af prof. Arnholtz' arbejder den første afhandling i Acta philologica scandinavica 1935, disputatsen 1938, afhandlingen i Nordisk tidsskrift for tale og stemme 1939, bogen om den sapfiske strofe 1946 og indledningerne til Det mdl. Foredrag I—II 1948. Yderligere kendte jeg blandt andet to netop afsluttede manuskripter, som skulde indgaa i den af Talepædagogisk Forening planlagte lærebog for nordiske talepædagoger; disse og andre bidrag fandt jeg imidlertid ikke lejlighed til at citere. Urigtigt paastaas i oppositionens note s. 94, at jeg skulde have gennemgaaet afhandlingerne til lærebogen i korrektur. Derimod læste jeg under trykningen af min egen bog afhandlingen i festskriftet til L. L. Hammerich, der skulde udkomme d. 31. 7. 1952, og som af gode grunde ikke burde citeres før, selv om et enkelt sted var af betydning for mig.

Det synes nu at skulle fremgaa af oppositionen s. 95, at kompensationsteorien siden sin første fremtrædelse har modtaget visse, som prof. Arnholtz skriver: „nuancer", idet blandt andet dens talgrænser skulde være afskrevet. Det drejer sig om, hvad jeg har refereret i min bog s. 14, „at „ægte talevers" ikke for hver dobbeltgruppe (dobbelttakt, målt fra begyndelsen af de stærke stavelser) omfatter mere end seks eller mindre end tre stavelser; det vil videre sige, at pæonen ikke anses naturligst omgivet af det i skalaen nærmest ved siden af liggende trin, tretakten, der jo vilde give 4+3 = 7 stavelser, men at firtakten bør opvejes af en totakt enten før eller efter; og omvendt, at den absolutte sammentrækning nok kan tåles blandt iamber og trokæer, der jo giver 1+2 = 3 stavelser, men dog gør sig bedre mellem tretakter (1+3 = 4 stavelser)." Det vilde unægtelig have været rart med en enkelt hevisning til, hvor og naar de omtalte grænser er blevet afskrevet. Saavidt jeg forstaar, er det denne modifikation, der er foregaaet i 1939, som jeg i samraad med prof. Arnholtz har bemærket i min bog s. XXI, men stedet er mig stadig ubekendt, og jeg ser i afhandlingen 1939 s. 160 ff. teorien fremstillet ganske som i disputatsen, saaledes som der da ogsaa i fodnote 3 dèr s. 162 udtrykkelig og uden forbehold henvises til, at man kan læse „nærmere om

kompensationsregler" paa visse steder i arbejderne fra 1935 og 1938, hvorpaa der i note 5 ligeledes uden forbehold henvises til „den fuldstændige eksemplificering og systematisering af minimumstyperne" i disputatsen. Jeg har hverken i indledningerne til Det mdl. Foredrag eller i manuskripterne til lærebogen, altsaa fremstillinger for et publikum, som nok kunde have vejledning behov, fundet nogen som helst tilkendegivelse af, at de ældre arbejder skulde modificeres, og jeg ser ikke, hvordan rubrikken „Grov over- og underfyldning" i Det mdl. Foredrag II, 1948, der bringer adskillige tekster, som jeg selv sætter højt, skal kunne betitles saaledes, hvis systemet ikke i alt væsentligt er fastholdt.

Jeg maa tro, at den omtalte modifikation er sket mundligt ved undervisningen. Og dog undrer jeg mig over, at den ikke er naaet frem netop til mig selv, saasom jeg i 1943 har indbudt til en drøftelse saa aaben, som min megen stuelærdom nu engang tillader, ved ud fra et ganske vist mindre egnet materiale at fremstille nøjagtig den samme kritik, som jeg nu har iklædt mere aktuelle eksempler, uden at prof. Arnholtz og de mange andre universitetslærere, som efterhaanden gennemlæste arbejdet, betydede mig, at kritikken var forældet. Jeg finder det paafaldende, at talelæreren paa instituttet i Aarhus, cand. mag. Victor Bloch, der synes at have overværet prof. Arnholtz' undervisning paa meget forskellige tidspunkter, ikke har bemærket noget mundtligt korrektiv, men saa sent som i Nordisk tidsskrift for tale og stemme 1949, s. 18 skriver, at teksterne i Det mdl. Foredrag „omhyggeligt er ordnet efter den arnholtzske prosodi", som han altsaa endnu paa dette tidspunkt opfatter entydigt. Videre undrer jeg mig over, at opponenten ikke, da han endnu senere leverede manuskripterne til den nordiske lærebog, benyttede lejligheden til at skitsere den ændrede opfattelse skriftligt. Dette vilde ikke have været overflødigt, thi ialtfald jeg ser ikke, hvordan et system som det omhandlede kan modificeres, uden at dets ejendommelighed gaar tabt. Tekstvurderingen i Det mdl. Foredrag kan saa vidt jeg ser kun forklares, naar man fastholder lærens væsentlige træk, at stavelsernes længdeforhold er uden betydning, og alene deres tal og tryk afgørende for den sammenhængende takt, og naar man stadig foretrækker tekster, der kontrasterer fyldige og magre takter frem for saadanne, der bruger disse typer hver for sig eller sammen med nærmest beslægtede mellemtyper. Jeg bestyrkes i denne tolkning ved at læse paa første side i festskriftet 1952, at „sprogstoffets accentrækker og kvantitetssummer" vel „fremgaar af enkeltstavelsen som dens vægtpunkt og længdesum", men at de „normalt" først faar „prosodisk funktion i 2- eller 3-stavelses gruppen". Jeg finder her stadig en underkendelse af den betydning, hver enkelt stavelses kvantitet normalt har for versdannelsen.

Det hedder nu i oppositionen s. 93 som særligt punkt IV, at i min bog s. 19 for neden imødegaas prof. Arnholtz' „*prosodiske* overvejelser med et vers, hvis problem er *rytmisk*, og med et helt irrelevant". Der sigtes til min illustration af, hvordan kompenseringen virker i sin fastest gennemførte form, hvor tostavelsestakten virkelig er en kort takt som „kompensering" af den lange firstavelsestakt. Det er Marinus Børups „Til Kritikèrèn, héndès Skriftefader" og Baggesens „Millionèn präsèntirte Gewehren". Opponenten anlægger altsaa i punkt IV det skel mellem „prosodi" og „rytmik", som ogsaa berøres i oppositionen s. 94 to steder, hvor-

efter den saakaldte prosodi ikke sigter til at begrunde versenes velklang. Jeg tror, at ordet „velklang" nu skal tages i særdeles speciel og indskrænket og ligegyldig betydning. I Mdl. Foredrag II, 12 og andre steder ser det nærmere ud, somom de to discipliner supplerer hinanden: rytmikken „undersøger ligesom prosodien sprogstoffets holdning til metrene, men denne gang fra den negative side". Det må beklages, at den afhandling om „specialrytmiken", der i disputatsen 1938 loves syv steder (s. 89, 90, 142, 220, 244, 295, 361), endnu ikke er fremkommet, og det synes mig nu højst betænkeligt at behandle positivt og negativt som af hinanden uafhængige størrelser, saa at et givet problem skulde kunne angaa blot een af disse sider. I erindring om, med hvilken ihærdighed prof. Arnholtz har kunnet kritisere resultater, der som mine var naaet uden anlæg af denne betragtning, har jeg omvendt ment at turde værdsætte de resultater, prof. Arnholtz opnaar med sin deling af disciplinen. Jeg maa hævde, at opponentens udvikling af de prosodiske forhold ved at begrunde udtryk som „talefremmed", „pseudo-deklamerende", „pseudo-retorisk", „excesser", „liren", „grov over- og underfyldning" etc. efter teksternes forhold til kompenseringsteorien har givet denne lære decideret velklangsrelevant sigte, saalænge der er noget tilbage af begrebet velklang, som man plejer at bruge det, og at den omhandlede kompenseringsteori altsaa ikke er et saa specielt „prosodisk" fænomen, at den skulde ligge uden for velklangsomraadet i almindelig forstand. Man bemærke, hvordan begrebet „egentlig poesi" er defineret i opponentens afhandling 1939, s. 148. Dermed maa det ene af de givne eksempler beholde deres gyldighed i den sammenhæng, jeg giver dem, efter min mening ogsaa det andet. Oppositionens mangel paa begrundelse af, hvad der skulde gøre det andet eksempel „helt irrelevant", altsaa ogsaa under „rytmisk" synspunkt, maa tale for sig selv.

Under særligt punkt V i oppositionens lange fodnote paaankes et „angreb" gennem min „forveksling af pauseholdig og pausefri monosyllabel", i min bog s. 31, note 114. Det er dèr, hvor jeg efter at have anført vers som „You are not worth the dúst whìch thè rúde wínd" forklarer, at en „compensatory pause", som Egerton Smith vil indlægge mellem de to sidste stavelser, er alt andet end kompenserende i Arnholtzsk forstand, hvor jo entakten skulde virke ved sin korthed over for tretakten. Virkelig finder jeg i prof. Arnholtz' disputats vidnesbyrd om, at versudgang af denne type i Egerton Smiths contra-kompensatoriske tolkning har været uforligelig med systemet. Det er s. 220 for neden, et enestaaende sted, hvor prof. Arnholtz, som det synes lidt inkonsekvent, tillægger enkeltstavelsens kvantitet afgørende prosodisk funktion. Opponenten anfører en type som „Hele mit stórmèndè lívs ve". Det skal nu hedde, at penultimastavelsen er for kort (!) til at fylde en takt, saa at begge de sidste stavelser kunde blive toppe. Den tænkes endogsaa „explosivt-kort artikuleret", „næsten momentant" (s. 221 for oven), hvorpaa den adækvate gengivelse foregaar i retning af „What can mámmỳ dò wíd'-è?" Hvor hører vi dog forskelligt.

Derefter kan vi endelig gaa over til oppositionens mest chokerende oplysning: den lange fodnotes særlige punkt I, hvorefter det i min bog s. 2 og 3 ikke nævnes, at prof. Arnholtz (kursiv her:) „*med samme styrke som Recke*" igennem alle sine metriske arbejder har understreget „nød-

vendigheden af *baade* accentens *og* kvantitetens medvirken ved metrumsdannelsen". Her kommer opponenten dog for skade at henvise til sin afhandling fra 1939, s. 154, der temmelig klart viser prof. Arnholtz' af mig paapegede afvigelse fra det, der er styrken hos Ernst v. d. Recke; prof. Arnholtz bebrejder nemlig sine forgængere, at de byggede prosodien paa „betragtninger over disse kvaliteter i den isolerede *enkelt*stavelse". Des mere overraskende er det af oppositionens s. 94 at erfare, at prof. Arnholtz i sin disputats 1938 aldeles ikke vil have afvist dette hensyn til den enkelte stavelses længde, men at han har anset det for en „selvfølgelighed", „en saadan selvfølge, at jeg har betonet det for lidt", ogsaa fordi fænomenet ikke var væsentligt for „prosodien", men for „rytmiken".

Som jeg tidligere har sagt: „prosodiens" voldsomme etikettering af formerne kan ikke være sket uden et skøn over, hvad en eventuel poetisk „rytmik" videre maatte præcisere. Det er da heller ikke med „rytmiske", men med „prosodiske" argumenter, oppositionen s. 95 anholder eksempel nr. 94 fra min bog s. 17: „De lyttè èftèr Stémmèrnè mèd blússèndè Kínder". Opponenten vil under læsningen af ordet „blussende" have mærket, at man ikke med „normal udfyldning" kan fortsætte et vers, der eengang er paabegyndt med „tetrasyllabisk basis". Det er trist, at jeg, efter hvad jeg har udviklet i min bog s. 21 ff., fremdeles skal forklare, at et vers altid truer med at bryde sammen, naar overgangstoppen mellem en given norm (her pæoner) og følgende sammentrækning (her tretakt) er uforlængelig, saadan som tilfældet er med det omtalte „blussende". Prøv at læse „rødmende" i stedet for. Naar opponenten har erkendt dette enkle forhold som en selvfølgelighed allerede i 1938, saa forstaar man ikke, at han har skjult det under kommenteringen af den eksempelrække i disputatsen 1938, s. 203 f., som nævnes i oppositionen s. 94 og i min bog s. 24 f. (og som jeg maa bede læseren efterse in situ), og at han anno 1952 i oppositionen s. 95 vover sig ud i en anden, helt uhaandgribelig teori om pæoners todelte taktledsstruktur etc.

Nu skal det indrømmes, at jeg selv har kludret med et ganske lignende eksempel, Kaalunds „Jeg sender dig en Hilsen fra den fremmede By", i min bog s. 30, hvor jeg siger, at dets vanskelighed forsvinder, naar man skanderer det med fire toppe. Jeg har overhørt vanskeligheden, fordi denne bliver mindre og mindre, jo mere versene udvides. Her kunde en vaagen opponent have sat et stød ind og nedkæmpet flere linjer. Jeg er blevet forført af falske analogier, dels med eksempler s. 22, som jeg samtidig med omskanderingen har delt midt over, dels med eksemplet „yderst gaar de unge med lyttende Skridt", hvor den foreslaaede omskandering tilfældigvis er mulig, fordi verset i den først foreslaaede skandering som langlinje pavserer den fjerde top og derfor falder i to halvvers, som hver for sig har kunnet omskanderes. Opmærksom ved prof. Arnholtz fine iagttagelse over Drachmanns linje, der forsaavidt ikke har været uden frugt, opretter jeg det begaaede saaledes, at jeg vil have udeladt af min bog s. 30, linje 5—11.

Spørgsmaalet om, hvorvidt prof. Arnholtz vedrørende akcent og kvantitet har argumenteret med samme styrke som E. v. d. Recke og erkendt enkeltstavelsernes vidt forskellige længdeforhold, faar en ejendommelig belysning ved den opposition mod opponentens egen disputats, som pastor Harald Vilstrup har offentliggjort i Danske Studier 1938 efter at

prof. Arnholtz som præses og vel ogsaa ellers havde haft lejlighed til at svare for sig. Pastor Vilstrup, hvis metriske indsigt prof. Arnholtz fremhæver i Berlingske Aftenavis 28. 12. 1950, har en velsignet evne til at gribe igennem hint gækkende mummespil, hvor saa mange indvendinger søges henvist til den poetiske „rytmik"s taage. Det hedder: „... hvor det gælder Fremstillingen af selve de prosodiske Grundforhold *Accent* og *Kvantitet*, er Reckes Fremstilling ... at foretrække ... [forf. mener] at kunne udtrykke begge Dele, Accent og Kvantitet, syllabisk ved blot Nævnelse af Stavelsesantal og de enkelte Stavelsers Karakter som betonet eller ubetonet. ... denne Seen bort fra Enkeltstavelsernes særlige Accent- og Kvantitetsforhold [begrundes] med, at Stavelserne kun gør sig gældende adderede." Pastor Vilstrup fremhæver som jeg, at denne underkendelse af stavelsernes længdeforhold er den nødvendige forudsætning for prosodiens videre udvikling til kompensationslæren og den deri givne begrundelse af teksternes poetiske valør, „den egentlige poesi", som det hedder i prof. Arnholtz' afhandling 1939, s. 148. Jeg har i min bog s. 66 antaget, at prof. Arnholtz' kompensationsteori kan være fremkommet ved en særlig tempoopfattelse (se disputatsen 1938, s. 180/181). Det er mig umuligt at finde vidnesbyrd om anden forklaring, saasom et taktdelingsforhold, modsætningen mellem ligedelt og uligedelt takt eller lignende. Tværtimod finder jeg min tolkning foregrebet af pastor Vilstrup i en saadan grad, at jeg burde have optaget hans ord for mine egne, hvis jeg havde kendt aktstykket mens jeg skrev min afhandling, og hvis jeg havde tilstræbt den anvendte tone:

„Af stor Interesse — om end næppe ganske overbevisende gennemført, — er Forsøget paa statistisk at afgrænse det rene Talevers ved Fastlæggelse af Største- og Mindstebasis ... Disse Over- og Undergrænser begrundes delvist tempomæssigt ... Uheldigt er det, at hvor der drages de mest afgørende Slutninger fra et Tempotal, nemlig Udelukkelsen af den tetrasyllabiske Gruppe, staar Forf.s Skøn alene uden nogen Kontrolmaaling. Han finder at Tetrasyllabler gennemgaaende artikuleres med en Hastighed af 80 Taktslag pr. Minut ... altsaa med en svimlende Artikulationshastighed af 320 Stavelser pr. Minut. Jeg mener at kunne fastslaa betydelig lavere Tempi ... helt nede omkring 60 ... Disse forskellige Svagheder ved Prosodiens Gennemførelse forenes paa uhyggelig Maade i Afsnittet om *Kompensation*, ... Manglende Erkendelse af Enkeltstavelsernes vidtforskellige Længdeforhold ... [og adskillige andre ting] ... gør, at dette Afsnit forekommer mig at forene en Mængde hinanden ikke vedkommende Fænomener under et temmelig haardhændet Systems ydre Tvang".

Dersom jeg havde lagt vægt paa en bramfri tone, kunde jeg ogsaa have indført, hvad Risberg skriver i Arkiv för nordisk filologi, 1939. Navnlig reglen om størsteleddets udjævning

„förekommer som ett hårt tal, då man ju kan tycka, att fyr- och trestaviga taktleder borde bättre samsas till ungefärlig liktidighet än fyr- och tvåstaviga, och då regeln innebär ett underkännande av de talrika centrallyriska dikter av stora skalder ... på danska, där blandning av tre- och fyrstaviga versfötter är vanlig och både två och tre fyrstaviga kunna ingå i en och samma vers. Jag citerar ... [Jeg mindes vel et Sted etc.] ... Att denna strofform skulle vara oacceptabel och förmodligen oskön och endast kunna gnolas, är svårt att förstå. För att ironisera över dylik versbyggnad har emellertid förf. analyserat en strof ur E. Lindorms „Konfirmander" ... ... Ett föredrag härav efter denna analys vore så vansinnigt, att man kan

säga, att förf. härmed parodierat sin egen teori, då den kan leda till dylika orimligheter. ... ... Förf. uppställt särskilt sin maximumteori för storbasarna i strid med ett flertal nordiska mästares oanstötliga versbyggnad ... ... I följd härav blir förf. förd vidare till mer eller mindre verklighetsfrämmande och orimliga ståndpunkter, när det gäller att utforma en konsekvent „versprosodi". Han nödgas då också ur omfanget för denna utesluta största delen av versmassan ... därför att han ej på denna tror sig om att genomföra den „prosodi", han ... „aus der Tiefe des Bewusstseins" framkonstruerat."

Man skal ikke sige, at prof. Arnholtz efter denne mere eller mindre rammende bekomst i begge de førende tidsskrifter, der med anmelders nævnelse har skrevet mere vidtløftigt om systemet, har manglet aarsag til at præcisere, hvad han mente, eller til at offentliggøre den modifikation af sine anskuelser, der efter min bog s. XXI er sket i 1939, eller den afskrivning af talgrænser, der ifølge oppositionen s. 95 forlængst har fundet sted. Det forekommer mig, at vi med alle disse betragtninger er ude over, hvad der lader sig bjerge ved en modifikation eller nuancering af systemet. Det er netop lærebygningens væsentlige og originale paastande, der af alle, som har argumenteret derom, kasseres med de samme argumenter. Man maa frem til den rene erkendelse, at kompenseringsteorien og hvad dertil hører simpelthen er forkert, at de ekstreme taktfyldninger ikke skal modstilles, men tværtimod glide ind i nærmeste nabonorm, og at kort sagt hele videnskaben skal skrives om fra bunden af.

Jeg kunde blive ved endnu meget længe at præcisere forskellen paa den spekulative og den historisk dokumenterede filologi; men pladsen er begrænset. Jeg skal da vende mig til det resterende særlige punkt II mod slutningen af oppositionen, hvorefter jeg i min bog s. 14 forsøger en spydighed angaaende prof. Arnholtz' „benyttelse af folkeviserekonstruktioner som kompensationseksempler". Det maa være dèr, hvor jeg skriver, at det er saa svært at afgrænse stavelsesbegrebet i disse vers „på grundlag af skriften og især på grundlag af normaliserede redaktioner". Det er ingen spydighed, men en venlighed. Jeg vil overlade interesserede paa egen haand at oplede kilden til de folkevisevers, der dominerer det højvigtige afsnit om „kompensation ved maksimer" i disputatsen 1938, § 155. Min diskrete indvending i denne henseende er ikke bare betinget af, at prof. Arnholtz' systematik skulde have historisk sigte, som benægtes sidst i dette punkt II, men ogsaa af, at man i en noksaa aktuel systematik ikke bør demonstrere det tvivlsomme ved det endnu mere tvivlsomme. Det er og bliver ganske dunkelt, hvor mange stavelser folkeviseversenes skriftbillede dækker over.

Og har opponentens systematik slet intet historisk sigte? Da har den i det mindste et genetisk, hvilket er nær det samme. Oppositionen anker s. 95 over, at min bog s. 14 for neden og s. 19 for neden river opponentens „lille note om „den spontane poesis udvalg" ud af dens langt snævrere sammenhæng". Sammenhængen er i opponentens disputats 1938 s. 213 kompenseringen af minimet, idet opponenten ikke har villet konstruere eksempler selv, men trænge frem til „forstaaelsen af det udvalg, den spontane poesi har foretaget blandt disse typer." Skal vi nu tro, at metoden er en anden andre steder, f. eks. vedrørende kompensation af maksimet? Jeg vil tvivle til det sidste, thi som just omtalt er eksempelmaterialet her en slags folkevisevers, og der staar i værket 1938, s. 35 for neden,

at de ikke bare er valgt, fordi nyere eksempler mangler; men „de spontane kunstværker er, trods usikkerheden med hensyn til deres foredrag, foretrukket bibeholdt fremfor de vilkaarlige konstruktioner." Man maa fristes til at tro, at det er af samme grund som paa værkets s. 213: at prof. Arnholtz paa begge bogens ret væsentlige steder maatte have sigtet til at belyse en af materialet opvoksende regel fremfor at levere eksempler uden historisk hjemmel.

Her maa jeg standse. Jeg haaber at have vist, at de 14 tilfælde, hvor opponenten har følt sig misforstaaet eller fejltydet, lader sig reducere en del, i mine øjne nærmest til nul. I det højeste har opponentens mangelfulde præcisering af misforstaaelsen eller fejltagelsen og for faa henvisninger desangaaende hindret et svar fra min side. Jeg haaber iøvrigt paa en eller to undtagelser nær, som man vil tilgive i betragtning af, hvor mange henvisninger min bog manipulerer med, at have vist, at hele den voldsomme opposition fra første til sidste blad hviler paa urigtigt beskaarne citater fra de relevante værker; paa utrolige misforstaaelser af navnlig Ernst v. d. Reckes disputats, og ogsaa min egen; paa stadige fornægtelser af, hvad der staar i opponentens egne arbejder, og hvad alle andre har faaet ud af dem; samt, naar dette alligevel ikke forslaar, et pindehuggeri, som man sjældent eller aldrig ser mage til. Jeg fastholder, hvad jeg har skrevet i min bog s. XXI, at jeg af prof. Arnholtz tror at have lært meget, hvad kravene om helhed, konsekvens i problemstilling og komposition angaar. Det kan man nemlig lære af den spekulative filologi. Jeg har ikke derfor kunnet fraskrive mig retten og pligten til at kritisere et system, der ikke kan begrunde nogen tidligere digters formskat, og som kun ved sin ulæselighed undgaar at destruere den nuværende poetiske praksis.